

MORGENBLADET

Utenriksanalyse: Fredsskapende kvinner i Sør- Thailand

Voldsofre i Thailand lager fredsradio.

Av Av Stein Tønnesson

Soraya Jamjuree: Fredsarbeider i Pattani. Foto: Kriya Langputeh

UTENRIKSANALYS
E

Fra mars til mai

i år skapte den thailandske regjeringens kamp mot rødskjortene i Bangkok et lite pusterom i Sør-Thailand. Mange av soldatene som kjemper mot den malay-muslimske separatistbevegelsen der, trengtes nemlig i hovedstaden. Så snart rødskjortene var nedkjempet,

vendte busslaster med soldater tilbake. I forrige uke måtte jeg passere utallige bevoktede veisperringer for å komme fra flyplassen i Hat Yai til Yala, Pattani og Krue Se, den gamle hovedstaden i Patani-sultanatet, som ble underlagt Siam (Thailand) på slutten av 1700-tallet. Pattani er nå navnet på én av tre provinser der et stort flertall av befolkningen er malayisk.

I Krue Se ligger ruinene av det gamle Patanis viktigste moské, der en flokk unge menn søkte ly 28. april 2004, etter å ha brutt seg inn i et våpenlager. Da hæren stormet moskeen, skjøt de først tre bevæpnede vakter og deretter alle som befant seg innenfor. Malay-muslimene fikk dermed flere nye martyrer.

Siden har volden bare økt. Antall drepte anslås til over 3000. På slutten av 1990-tallet hadde de lokale lederne nesten gitt opp den væpnede kampen. Regjeringen hadde bygd opp en sterkt koordinert innsats, og Malaysia hjalp til med grensekontroll. Men da Thaksin Shinawatra kom til makten i 2001, neglisjerte han Sør-Thailand, der folk ikke hadde stemt på ham. Da gjenopptok malay-muslimsk ungdom kampen for et uavhengig islamsk Patani.

Ingen visste hvem som sto bak alle motorsykkeldrapene og bombene, men den handlekraftige Thaksin sendte inn hærstyrker med ordre om å slå hardt til. Det gjorde de først i Krue Se og så i Tak Bae i oktober 2004. Da ble lastebiler stappet så fulle av arrestanter at rundt 80 ble kvalt. Siden er anonyme bomber blitt rutine.

Under mitt korte besøk ble det sprengt minst én. En lærer ble dessuten skutt og drept. Han tok sjansen på å dra hjem fra skolen uten følge av sine sikkerhetsvakter. Like før var en arrestert aktivist blitt funnet hengt på cella med sår som ikke tydet på selvmord. Selvmord er dessuten strengt forbudt i islam, understreket en slektning av den døde, som jeg traff i Yala.

På en kafé i Pattani møtte jeg Soraya Jamjuree, malay-muslim og lærer i mediefag ved Prins av Songkla-universitetet. Kort etter massakren i Krue Se gikk hun sammen med andre kvinner, både malay-muslimer og thai-buddhister, og oppsøkte familiene til dem som var blitt drept. Mange naboer og slektninger holdt seg unna av frykt for å bli stemplet som terrorister. Kvinnene fant ut at det familiene trengte mest, var utdanning for barna og ekstrainntekter til husholdningen. Med hjelp fra en senator i Bangkok skaffet de stipendier til utdanning og bygget opp et forhandlernettnettverk for salg av batikkesker som de døde enker og døtre syr.

Aksjonsforskeren Soraya Jamjuree bruker sin mediekunnskap. I samarbeid med Friedrich Ebert Stiftung har kvinnegruppen laget en fotoutstilling og bildebok med tekst på thai og engelsk: *Through Our Eyes*. Dessuten har Jamjuree lært opp kvinner i de voldsrammede familiene i intervjueteknikk. Seks av dem – fem malay-muslimer og én thai-buddhist – har intervjuet 125 medsøstre, som forteller sin historie i hvert sitt program. 15 radiostasjoner har lovet å kringkaste de 125 programmene.

Jeg har vanskelig for å tenke meg noe viktigere fredsarbeid. I væpnede opprør har martyrenes familier en særlig rolle. De skal hate dem som drepte deres menn og avgi nye ungdommer til kampen. Hvis familiene får alternative muligheter, kan det bremse voldsspiralen.

Inntil nylig konsentrerte Jamjurees gruppe seg om ofrene for militæraksjonene i Son Kre og Tak Bai. Nå hjelper de også ofre for den daglige volden, både muslimer og buddhister. Jamjuree samarbeider med en thai-buddhistisk kvinne som mistet både mann

og sønn, men ikke har glemt det gode tradisjonelle forholdet mellom buddhister og muslimer.

Min samtale med Soraya Jamjuree var den beste innføringen jeg kunne fått i betydningen av FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325, som skal styrke kvinners rolle i fredsprosesser. Den ble vedtatt for ti år siden, men er altfor lite kjent.

Stein Tønnesson er historiker og forsker ved Institutt for fredsforskning (Prio). stein@prio.no

Publisert 11. juni 2010